

Чи ефективні закупівлі через міжнародні організації?

Нещодавно в офісі Реанімаційного пакету реформ (РПР) відбулося обговорення проблеми закупівель лікарських засобів та медичних виробів через міжнародні організації. У заході взяли участь Уляна Супрун, в.о. міністра охорони здоров'я, Олександра Устінова, член правління Центру протидії корупції, Ольга Стефанишина, експерт РПР, виконавчий директор БФ «Пацієнти України», а також представники ПРООН, ЮНІСЕФ та Crown Agents. Учасники заходу підбили підсумки закупівель за 2015 рік, розповіли про стан закупівель у 2016 році та започаткували старт закупівельного процесу за кошти бюджету 2017 року.

Уляна Супрун нагадала, що в 2015 році Верховна Рада України ухвалила закон щодо передачі закупівель лікарських засобів та медичних виробів міжнародним організаціям. У 2015 році міжнародним організаціям передали закупівлі з частини державних програм, а в 2016 році закупівлі з усіх програм централізованих закупівель будуть здійснюватися через ПРООН, ЮНІСЕФ та Crown Agents.

За словами в.о. міністра, передача закупівель міжнародним організаціям виключила корупційну складову з процедури закупівель. Закупівлі через міжнародні організації проводитимуться до 2019 року. За цей час МОЗ України має створити державну організацію, яка опікуватиметься державними закупівлями в сфері охорони здоров'я.

Також Уляна Супрун повідомила, що з вересня 2016 року розпочалася процедура закупівель за кошти бюджету 2016 р. Міністерство підписало договори з міжнародними організаціями, які вже в грудні 2016 року розпочали оголошувати перші тендери.

Щодо закупівель за кошти 2017 року Уляна Супрун повідомила, що бюджетом передбачено 5,9 млрд грн на закупівлі лікарських засобів та медичних виробів за державними програмами. Від березня поточного року МОЗ України розпочало збір замовлень з регіонів. При цьому була змінена процедура формування номенклатури. Замість одного позаштатного фахівця, який вирішував питання щодо ліків, які необхідно закуповувати, були створені експертні групи з кожної нозології, які допоможуть Міністерству вибрати найбільш сучасні ліки, що входять до сучасних протоколів лікування. Також створено технічні групи супроводу, які допомагатимуть у розробці технічних завдань.

В.о. міністра зазначила, що виділений у 2017 році бюджетом 5,9 млрд грн замало для закупівлі 100% від потреби за кожною програмою. Тому дуже важливо ефективно розподілити ці кошти між 36 державними програмами. Велику увагу приділено закупівлям ліків для дітей з орфаними захворюваннями, за цією програмою буде закуплено 100% від потреби. Також МОЗ України укладено меморандум з Глобальним фондом ООН, згідно з яким фонд допомагатиме Україні із закупівлею препаратів для лікування ВІЛ/СНІД та туберкульозу. За цими програмами 50% від потреби закупить безпосередньо фонд за власні кошти, а 50% – держава. Окрім того, МОЗ України веде перемовини з регіонами щодо залучення ними коштів задля спільної допомоги українським пацієнтам.

Також Уляна Супрун зазначила, що МОЗ України докладє багато зусиль для того, щоб закупівлі проводилися на поточний

рік, а не як це було в попередні роки. Тобто ліки за кошти 2017 року будуть отримані цього ж року. Крім того, як вона зазначила, необхідно переходити до практики довгострокового планування на 2–3 роки наперед.

Олександра Устінова повідомила, що передача закупівель міжнародним організаціям зумовила підвищення конкуренції, оскільки на українському ринку з'явилися нові препарати, зареєстровані за скороченою процедурою. Так, 6 із 8 вакцин, закуплених за кошти 2015 року, були зареєстровані за процедурою автентичності. Також відзначено, що 100% вакцин закуплено безпосередньо у виробників. За підрахунками Центру протидії корупції загальна економія коштів на закупівлях 2015 року становила 620 млн грн порівняно з цінами, за якими закуповувало МОЗ України у 2014 році. Доповідач також повідомила, що міжнародні організації закупили генеричні препарати імаїнібу, які значно дешевші за оригінальний препарат, який закуповувався МОЗ України у 2014 році. Крім цього, 67,5% препаратів були закуплені безпосередньо у виробників. Також Олександра Устінова зазначила, що міжнародні організації надали гарантії щодо заміни лікарських засобів, термін придатності яких скінчиться до їх застосування.

Ольга Стефанишина зазначила, що передача закупівель міжнародним організаціям є ефективною реформою. Наприклад, міжнародні організації закупили більше доз вакцин. Так само в 2,5 рази більше закупили препаратів для лікування туберкульозу, що дозволило додатково отримати терапію 43 тис. пацієнтам.

Ян Томас Хімстер, директор представництва ПРООН в Україні, зазначив, що для ПРООН – велика честь брати участь у такій протикорупційній програмі, як закупівля ліків для України. ПРООН також підтримує міністра щодо планів на поточний та наступні роки. У 2015 році ПРООН закуповувала ліки за 8 програмами. При цьому обсяг закуплених препаратів для лікування орфанних захворювань вдвічі перевищив запланований обсяг закупівель. У 2016 році ПРООН закуповуватиме ліки за 23 програмами, а обсяг коштів становить близько 70 млн дол. США. Закупівлі за 8 із цих програм вже повністю закінчено. При цьому 7 із 8 контрактів укладено безпосередньо з виробниками. Також закупівлі з більшості програм наразі перебувають у стадії тендера. Доповідач підтримав запровадження практики довгострокового планування закупівель ліків та зазначив, що це надасть змогу робити довгострокові замовлення виробникам та позитивно вплине на ціноутворення.

Джованна Барберіс, представник ЮНІСЕФ в Україні, зазначила, що наразі міжнародні організації не мають наміру замінити

державні установи у сфері закупівель ліків. Сьогодні вони допомагають Уряду України створити ефективну систему закупівель. У 2015 році ЮНІСЕФ закуповував препарати за 2 програмами, а саме – вакцини та антиретровірусні (АРВ) препарати. Усі виробники вакцин та АРВ-препаратів мали змогу брати участь у тендерах за умови, що їх ліки прекваліфіковані ВООЗ. Таким чином забезпечувалися поставки якісних ліків за найкращою ціною.

Закуплено 22 АРВ-препарати, що дасть змогу лікуватися 45 тис. пацієнтам. Також було зекономлено більше 1 млн дол., що дозволило додатково закупити 6 АРВ-препаратів. Щодо закупівель 2016 року, то за напрямом закупівлі АРВ-препаратів вже використано 66% бюджету. Також вже підписані контракти на поставки 8 вакцин. Ці вакцини будуть поставлені в червні–липні 2017 року.

Крістін Джексон, головний консультант із закупівель Crown Agents, повідомила, що в 2015 році агенції було доручено закупівлю онкологічних препаратів, які були успішно завершені. У 2016 році Crown Agents виділено бюджет на реалізацію 12 програм. Робота над цими закупівлями розпочалася в грудні 2016 року та включає закупівлю більше ніж 400 позицій. На сьогодні вже розпочато процедури закупівель приблизно по 30% із них. Вже більше 200 учасників із 16 країн, в тому числі з України, подали заявки на участь у тендерах, 70% із них – виробники. Усі подані заявки будуть перевірені задля вибору найкращої пропозиції з фінансової та технічної точки зору та узгоджені з МОЗ України. На сьогодні узгоджені деякі пропозиції, за ними розпочалася процедура закупівель. Вже у березні 2017 року відбудуться перші поставки препаратів та медичних виробів.

Підготувала Віра Фазлєєва

Про доступність і відшкодування лікарських засобів

На Урядовому порталі оприлюднено постанову від 17.03.2017 р. №152 «Про забезпечення доступності лікарських засобів», ухвалену Урядом України 16 березня поточного року. Документом затверджено Порядок відшкодування вартості лікарських засобів та Порядок визначення розміру відшкодування вартості лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню.

Як відомо, на лікарські засоби, включені до переліку міжнародних непатентованих назв лікарських засобів (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) від 09.11.2016 р. №863) під час амбулаторного лікування осіб, що страждають на серцево-судинні захворювання, цукровий діабет 2-го типу, бронхіальну астму, встановлюються граничні постачальницько-збутові надбавки в розмірі 10%, що нараховуються до оптово-відпускної ціни з урахуванням податків, та граничні торговельні (роздрібні) надбавки в розмірі 15%, що нараховуються до закупівельної ціни з урахуванням податків. Відповідні зміни вносяться у постанову КМУ від 17.10.2008 р. № 955 «Про заходи щодо стабілізації цін на лікарські засоби і медичні вироби».

Відтак із постанови КМУ №863 виключена вимога щодо розробки змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової і роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів), які б передбачали обов'язкову наявність у кожному аптечному закладі лікарських засобів, які підлягатимуть реімбурсації.

Порядком відшкодування передбачено, що для здійснення відпуску лікарських засобів, вартість яких підлягає повному або частковому відшкодуванню, суб'єкти господарювання повинні звертатися до розпорядників бюджетних коштів із заявою про укладення договору про відшкодування вартості лікарських засобів. І на підставі цих договорів розпорядники бюджетних коштів формуватимуть перелік суб'єктів господарювання, що здійснюють відпуск лікарських засобів, без надання будь-яких преференцій. Тож відпуск лікарських засобів здійснюватиметься на підставі рецептів, виписаних лікарями закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності за місцем надання медичної допомоги пацієнту

на рецептурних бланках форми №1. Строк дії рецепта становить 30 календарних днів від моменту його виписки. При цьому суб'єкти господарювання повинні зберігати рецепти протягом трьох років з моменту відпуску. Також суб'єкти господарювання повинні складати звіт про відпущені лікарські засоби та надавати його розпорядникам бюджетних коштів.

У Порядку відшкодування передбачено, що не підлягатимуть відшкодуванню лікарські засоби, які суб'єкт господарювання здійснив із порушенням вимог нормативно-правових актів.

Для цього МОЗ України вестиме Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню, куди вноситимуться торгові назви лікарських засобів, оптово-відпускні ціни яких не перевищують граничну оптово-відпускну ціну в перерахунку на добову дозу лікарського засобу.

У плановому порядку Реєстр оновлюватиметься двічі на рік станом на 1 січня та 1 липня поточного року та оприлюднюватиметься на офіційному веб-сайті МОЗ України.

Як відомо, на відшкодування вартості лікарських засобів у бюджеті передбачено 500 млн грн. Відтак 10 березня поточного року Урядом прийнято постанову КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань». Наразі текст документу ще не оприлюднено. Крім того, триває й громадське обговорення проекту наказу МОЗ України щодо розрахунку граничних оптово-відпускних цін, на який розповсюджуються нові правила державного цінового регулювання. Процес цей, як виявилось, потребує доопрацювання.

Підготувала Віра Фазлєєва